

A kutatóhely 2017. évi főbb kutatási célkitűzései

Az intézet a 2017-es év folyamán tovább folytatja magas színvonalú alapkutatási tevékenységét a filozófia magyar és egyetemes története, valamint egyes diszciplínái terén az érvényben lévő kutatási tervek és az új eredmények adta lehetőségek értelmében, különös tekintettel a filozófia tág társadalmi küldetésére és különleges interdiszciplináris jelentőségére más bölcsészet-, társadalom- és természettudományok számára. Mindennek érdekében az intézet tovább folytatja a kutatócsoport-struktúrájának konszolidációját, célként tűzve ki a kutatási tevékenység hosszú távú alakítását és jól definiált kutatási profilok meghatározását. Különös figyelmet fordít az intézetünkben hosszú ideje súlyponti tevékenységként művel magyar filozófiatörténeti kutatás intézményi jelenlétének további megerősítésére, amelynek érdekében reflektál az elmúlt években lezajlott Magyar Filozófiai Archivum (MFA) pilot projekt tanulságaira és egyeztetéseket folytat a magyar filozófiai intézményrendszer más tagjaival. Az intézet intenzíven törekszik nagy összegű pályázati források megszerzésére, amelynek érdekében az aktív pályázás mellett a 2017-es évtől kezdődően ezen pályázatokra vonatkozóan speciális intézeti pályázati stratégiát léptetett életbe.

Az intézet főbb kutatási célkitűzéseit a kutatócsoport-struktúrában belül a következőképpen tervezi megvalósítani:

A *Fizika Filozófiája Kutatócsoport* tevékenységének keretében a 2017-es évben a kvantumelmélet, a relativitáselmélet és a statisztikus fizika filozófiai alapjaira vonatkozó kutatásokat szeretne folytatni. Tervezi egy *Physics meets Philosophy* workshop és három-négy miniszimpózium szervezését, valamint – amennyiben elnyeri az új Mobilitás-pályázatot – egy-egy budapesti illetve krakkói nemzetközi workshop szervezését is. A 2017. évre eddig öt nemzetközi cikk van elfogadva, de a csoport tagjai tervezik legalább még ennyi megírását is. Elbírálás alatt áll továbbá a csoport egy kötete a Springer Kiadónál, amely az *European Studies in the Philosophy of Science* sorozatban jelenne meg, és amelyben az az *The Budapest-Kraków Research Group on Probability, Causality and Determinism* által szervezett eddigi hat workshop legjobb tanulmányait kívánják megjelentetni. Várható megjelenés: 2017 vége.

A *Hermeneutikai és Vallásfilozófiai Kutatócsoport* a Debreceni Egyetem BTK Filozófiai Intézetével közösen 2016 októberében szervezett konferenciájának előadásai könyv alakjaiban is napvilágot látnak várhatóan 2017 első felében. A kutatócsoport tervez továbbá egy konferenciát 2017-ben, amelynek helyszínéről még tárgyalások folynak, a téma előreláthatóan a következő lesz: *Az igazság-kérdés és a hermeneutika*. A kutatócsoport folytatni kívánja a *Paideia*-előadások sorozatát is, ígéretet kaptak több előadótól (köztük a csoport tagjaitól is), hogy szívesen megosztják nézeteiket az intézet tagjaival és vendégeivel.

Az *Ismeretelmélet Kutatócsoport* tagjai terveik szerint 2017-ben folytatják műhely szeminárium sorozatukat. A csoport tagjai előreláthatólag több nemzetközi konferenciára készülnek, így például a Cambridge-ben megrendezendő *Reassessing Responsibility* konferenciára és az Ausztriában megrendezésre kerülő Wittgenstein Szimpóziumra. A csoporttagok több nemzetközi folyóiratba szánt tanulmány befejezését tervezik az év során. *Az okság mint az „univerzum cementje”* címen rendezett konferencia eredményeit szeretnék megjelentetni (a *Magyar Filozófiai Szemle* angol nyelvű különszáma lehetséges fórum, ugyanakkor ehhez szükség lesz külső támogatásra, ami pályázat beadását implikálja). Hasonlóan 2017-re tolódot a Kopernikusz-konferencia kötetének és a *Magyar Tudomány*

számára összeállított virtualitás-különszám megjelentetése is. A csoport tagjai több rendezvény szervezését kezdték meg: 2017 tavaszán (valószínűleg áprilisban) rendezik meg a *Naturalizmus versus antinaturalizmus* címen meghirdetendő konferenciát. A csoport vállalta, hogy a nagy múltú MAKOG konferenciasorozatot feltámasztja, s így augusztus végén konferenciát szervez a filozófia, a pszichológia és a kognítív tudomány kapcsolatainak élénkítése céljából. 2017 szeptemberében Balatonfüreden kerül megrendezésre az a két-napos vélhetően nemzetközi workshop, amelyre az NKA támogatást kapták „*Te hogyan oldottad meg?*” – *A Matematikai Felfedezés Iskolája és Története* / “*How did You Solve it?*” – *The School of Mathematical Discovery and its History* címmel (a rendezvényhez kapcsolódik egy Pólya-verseny zsűrizése). Hosszabb távon a workshop eredményeit a csoport tagjai magyar és angol nyelven szeretnék megjelentetni, aminek munkálatait 2017-ben kezdik meg. 2017. október 19-20. között rendezik a csoport tagjai a BME Filozófia és Tudománytörténet Tanszékkal közösen *Nyelvi fordulatok* címmel azt a konferenciát, amely a Richard Rorty által szerkesztett *Linguistic Turn* antológia, illetve az általa hozzá írt előszó megjelenésének 50. évfordulója alkalmából a huszadik századi filozófiának a nyelvi megalapozottság iránti elköteleződéséről szól. Szintén a csoport tagjai novemberben tervezik, hogy – miként lassan hagyománnyá válik – az Magyar Tudományünnep (MTÜ) keretében az ismeretelmélet tárgykörében konferenciát szervezzenek. Mivel a csoport tagjai részesei egy már folyamatban lévő OTKA kutatásnak, 2018-ban terveznek beadni pályázatot az NKFIH-hez, amelynek kimunkálását 2017-ben kezdik meg.

2017 februárjában esedékes a *Politika- és Erkölcsetilozófia Kutatócsoport Philosophy of borders: nations, states and immigration* című két napos nemzetközi konferenciája, melyet a CEU Nationalism Studies tanszékével közösen szervez. A konferenciára 35 előadó érkezik majd 19 különböző országból, akik az államok, állampolgárság, nemzetiség és bevándorlás kérdéseit filozófiai szempontból vitatják majd meg. A konferencia keynote előadásait David Miller (University of Oxford) és Margaret Moore (Queen's University) tartják majd. A szervezésre a saját peregrinációs pályázati 70.000 Ft. mellé (2016 február) a kutatócsoport a Magyar Tudományos Akadémia Nemzetközi Konferencia Pályázatán 650.000 Ft-ot nyert el (2016 június). A társszervező CEU is jelentős anyagi támogatást ad a projekthez. A jövőt illetően talán érdemes azt is megemlíteni, hogy a Társadalomfilozófiai Vitakör keretében további olyan tematikus vitasorozatokban szervezése merült fel, amelyekben részben filozófiai részben interdiszciplináris szempontból lehetne aktuális társadalmi dilemmákat megvitatni. Idén tavasszal a „női kvóta – pro és kontra” témájában három vagy négy eseményből álló vitára kerülhet sor filozófus, alkotmányjogász és szociológus előadók részvételével.

A *Magyar Filozófiatörténet Kutatócsoport* a 2017-es év folyamán az NKFIH által támogatott OTKA-projekt keretében egy nemzetközi zárókonferenciát tervez, valamint három forráskiadást (Palágyi Menyhért válogatott tanulmányai, Szontagh Gusztáv memoárja a reformkorról és a forradalomról, Rozgonyi József latin nyelvű Kant-kritikájának kommentált fordítása.) A litván-magyar bilaterális projekten belül egy budapesti műhelybeszélgetésre, valamint egy vilniusi konferenciára kerül sor, ezen kívül tervbe lett véve az első kutatási eredmények publikálása is. Az Eötvös-levelezés kiadásának szintén az NKFIH által támogatott OTKA-projektjén belül megkezdődik a levelek publikálása, és folytatódik a digitalizálási és átírási munka. A lengyel-magyar bilaterális kutatásoknak harmadik országokra való kiterjesztése céljából a csoport lengyel és szlovák, esetleg cseh partnerekkel pályázatot kíván benyújtani a Nemzetközi Visegrádi Alaphoz. A projekteken kívül tovább folynak az eddigi egyéni kutatási irányok, így például a magyar Lipsius-recepció terén várhatóak új kutatási eredmények.

A *Modern Filozófiatörténet Kutatócsoport* az NKFIH által támogatott *A fenomenológia keletkezése* c. OTKA-projekt keretein belül szintetizáló jellegű kutatási teljesítmények elkészítését és megjelentetését tervezi mind magyar, mind idegen nyelven. Sor kerülhet továbbá a 2015-ben rendezett nemzetközi fenomenológiai konferencia előadásából egy másik tanulmány-blokk megjelentetésére a *Studies in East European Thought* hasábjain. A tervek szerint a másik nagy témát a XX. századi ismeretelmélet és tudományfilozófia fogja képezni, amelynek keretében a csoport kutatói az ismeretelméleti csoporttal szándékoznak együttműködni, és Ludwig Wittgensteinnek, Lakatos Imrének és más jelentős gondolkodóknak a tudományokról, a nyelvről és a megismerésről alkotott nézeteivel kívánnak foglalkozni. Továbbá a korábbi filozófiatörténeti csoport hagyományait folytatva kutatást szeretnének folytatni a modern politikai filozófia témakörében is.

A *Tudományfilozófia és Tudománytörténet Kutatócsoport* és a *Politika- és Erkölcfilozófia Kutatócsoport* szervezésében az *Art, Truth and Knowledge* című konferencia 2017. február 17-18. között kognitív érték és művészeti érték kapcsolatát fogja körüljárni a téma nemzetközi szakértőinek részvételével. A konferencia külföldi társszervezője Andrew Huddleston, a londoni Birkbeck College munkatársa lesz.

A Magyar Filozófiai Archívum pilot projekt második ütemének eredményeiről és tanulságairól a projekt résztvevői egy 2017. februárra tervezett műhelybeszélgetésen számolnak be. Az MFA további fejlesztését illetően jelen pillanatban az az irány látszik reálisan megvalósíthatónak, amelynek értelmében az MFA elsődlegesen az intézetben folyó kutatási projektek számára szolgáltatna kutatási infrastruktúrát. Ez jelentheti az MFA-ban már kumulált eredményekre támaszkodó új kutatások indítását, illetve az intézeti munkatársak közreműködésével folyó projektekben létrejövő digitális kiadások és lehetőség szerint egyéb digitális filológiai eredmények hosszabb távú tárolásának biztosítását. Ily módon az MFA egyszerre valósíthatja meg az intézet kutatási potenciáljának kiteljesítését, valamint a tágan vett magyar filozófiai közélet szolgálatát.

Mindezen kutatási célkitűzések mellett az intézet a továbbiakban is törekszik a filozófia tág társadalmi küldetésének megfelelően jelen lenni a közéleti, tudománynépszerűsítő és kulturális fórumokon, s e fórumokon, így például rádióműsorokban és online felületeken párbeszédet folytatni a tágabb nyilvánossággal és a többi szaktudománnyal a filozófia mibenlétéről és feladatáról, illetve a filozófia a bölcsészet-, társadalom- és természettudományokhoz fűződő különleges viszonyáról.